

Imre

Szeretettel Márczi Kata keresztlányomnak

Hetek óta kavarnak a gondolatok, a felidézett közös események mozzanatai bennem. Olyan elevenek az emlékek, mintha minden csak tegnap történt volna – az idő csap be, vagy a lelki-szellemi lét valósága ez? Számomra a tegnap 1969 decemberében kezdődött. 19 évesen, akkor ismertem meg Imrét, aki abban évben ötödéves egyetemista, leendő férjem, Bandi legközelebbi barátja volt.

Akkoriban is – ahogy azóta is – ritka kincs volt az a szellemi nyitottság, ami az egyes ember saját útjának keresésére, az egyéni fejlődésre és megtalálására koncentrált. Ez a személyes mentalitás tette Imrét és Bandit az egyetemi évek alatt évfolyamtársból baráttá, és ehhez a barátsághoz magam is hálával és örömmel csatlakoztam. Sok további közös vonás is erősített minket: a komolyzene szeretete például ezek közé tartozott.

1. Igényes igénytelenség

Imrét már fiatal korában is, és később is az igényes igénytelenség jellemezte. Ez személyiségének alapvonása volt. Saját magunkra nem költünk – mondta – saját anyagi igényeinket minimum alá szorítva lehetséges a világban valamennyire is jó lelkiismerettel élni. Imre a hatvanas évek társadalmában az „ötről hatra jutni” vágyók, azaz a „kaporj kurta, neked is jut” szemléletével élők között idegenként járt a világban. Az egyetem befejezése után a Műegyetemhez közel albérleti szobát bérelt. Követelménye összesen annyi volt, hogy az egyébként üres szobában legyen egy zongora. A zongora alatt padlóra tett hálósák fekhelyként szolgált.

Miért kellett a zongora? Imre nagyon jól zongorázott. Elmélyülten foglalkozott a zeneirodalommal, ennek köszönhetően – talán kevesen tudják – sikerrel szerepelt 1970 tavaszán a TV komolyzenei vetélkedőjében is – mintegy mellékesen. Szvjatoszlav Richter orosz zongoraművész volt az, akire felnézett. Amikor Richter Budapesten járt, és nem meghirdetett, zárt koncertet adott, Imre arról is tudott. Igényes igénytelensége a fontos és nagyszerű zeneakadémiai és egyéb hangversenyek alkalmával is megnyilvánult. Szuggesztív megjelenését szerény személyi varázssal párosítva a jegyzedő nénit megkérte, nyissa meg résnyire a koncert kezdetekor az ajtót, hogy a folyósóról hallgathassa/hallgathassák (általában Bandival kettesben) a zenét, az előadót. Őszerinte egyetemista belépőre nem költ. Az a triviális okfejtés Bandi részéről, hogy ha nincs pénzünk, nem megyünk koncertre szóba se jöhetett, ez teljesen elfogadhatatlan volt a számára. A triviális okfejtések nála általában rendre erre a sorsra jutottak.

2. Zártság és nyitottság – a kereső ember

Kereső emberekre szokták mondani – ha rákérdez valaki –, hogy kereste az igazságot. Imre is kereső volt már fiatalon is, és ezt a személyes jellemző vonását őrizte, megtartotta, fejlesztette. Kereső emberként – úgy gondolom – ő nem elsősorban az igazságot kereste, hanem elsősorban az értéket. Az érték igazságát, és nem az igazság értékét. Az értékes ragadta meg, bárhol, bármerre találta is azt meg. Éppen ezért nagyon szerteágazó volt a tevékenysége, szerteágazó volt a gondolkodása, sokfelé vezette a szellemi út, – néha zsákutca volt, vagy tévút – amit bejárt. Szeme és érzéke volt a fontoshoz, a kincshez, bárhol fellelhető is az, bármilyen ki nem taposott utak vezetnek is a szimat nyomán a lelőhelyhez.

Azt írtam, hogy elsősorban mindenhol és mindenkiben az értéket kereste, azért, hogy maga megélje, és felmutathassa azt másoknak is, de rögtön hozzá kell tennem, hogy másodsorban az összefüggéseket akarta látni a megtalált igazságrészek, részigazságok és az ezekből adódó felismerések között. Számára ez nagyon megterhelő, de mégis érdekes, izgalmas, nagy intellektuális kihívással járó kaland volt, aminek eredményeiből, részeredményeiből másokat is gazdagított. Nyitottsága, érdeklődésének sokfelé irányultsága, az összegzések és következtetések követése és befogadása bizony sokszor próbára tett minket: barátokat, közösségtársakat.

3. Barátnak lenni

Talán ebből is kitűnt, hogy Imre barátjának lenni örömteli kihívást jelentett, de nem mindig volt egyszerű vagy pláne könnyű. Tapasztaljuk, hogy megérteni akkor is nehéz valakit, ha a szavakat jól formálva, értetően ejti ki az illető. Imrét nem sorolnám ezek közé. Szellemi kalandozások felismeréseinek megismerése, követése, valamint azoknak gyakorlati életbe átültetése próbára tette azokat, akik a közös intellektuális útnak éppen egy másik pontján tartottak és a mindennapokban más tapasztalatokkal vagy premisszákkal rendelkeztek.

Ami a barátságot mégis szorossá és könnyűvé tette, az a kölcsönös bizalom mellett a minket mozgó elemi erejű érdeklődés irányultsága volt. Julcsi búcsúztatóján beszéltünk utoljára egymással, átéltem akkor, hogy nincs eltelt idő, nincs távolság.

Imre – hitem szerint – megtalálta már, amit annyi fáradsággal és kitartással, barátsággal, családdal, közösséggel, éhezők iránti folyamatos elkötelezettséggel, igényes igénytelenséggel sokféle közösségben keresett: a lét értelmének és értékének valódi természetét.

Hálásak vagyunk, hogy velünk voltál, és hogy továbbra is velünk maradsz.

Budapest, 2024. augusztus 4.

Keresztmama

*[Vinczéné Géczy Gabriella megemlékezése elhangzott 2024. augusztus 4-én,
Márczi Imre búcsúztatóján a városmajori Kistemplomban.]*